

Gidsengids nr. 241 zomer 2017

Enschede

Coverfoto geaderd witje op akelei – door Celia Horst

AGENDA

Wanneer	Start	Activiteit	Waar / info
6 juli		Slootjesmorgen met basisschool De Averbееke-Helmerhoek	Zweringbeekpark
11 juli		Zomeravondwandeling Lonnekerberg	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
18 juli	10.00-13.00 uur	Grijs, Groen & Gelukkig in de Posten	Een rolstoelvriendelijke route met onderweg beleefposten in het Wesselerbrinkpark
26 juli		Zomeravondwandeling Twekkelo	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
23 augustus		Zomeravondwandeling Aamsveen	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
25 augustus	9.00 uur	Jaarlijks uitje IVN Enschede	Verzamelen op de parkeerplaats aan de Helmerzijde
8 september	9.30 uur	Voorwandelen Basisschoolactiviteit Aamsveen	Lappenpad
11-22 september		Basisschoolactiviteiten Aamsveen	
24 september	13.00-16.00 uur	Heemtuindag	Heemtuin in het A. Ledeboerpark
24 september		Excursie "Eten uit de natuur"	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
26 september	9.30 uur	Vergadering Schoolwandelwerkgroep	Lammerinkswonner in Abraham Ledeboerpark
29 september	9.30 uur	Voorlopen schoolwandelingen "Najaar in het Ledeboerpark"	
2-20 oktober		Schoolwandelingen "Najaar in het Ledeboerpark"	
28 oktober		Nacht van de nacht	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
11 november		Excursie "Ree-wild"	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
8 december		Excursie "Vogels in het Kristalbad"	www.Landschapoverijssel.nl IVN samenwerking met LO
woensdag	9 – 12 uur	Heemtuin werkochtend	Info : tel. 053-4773340

Van de voorzitter

door Hanneke van Dorp - 9 juli 2017

Voor u ligt het zomernummer van de Gidsengids met weer zo'n prachtige omslag en veel te lezen. De redactie heeft weer enorm haar best gedaan en alle schrijvers van de copy ook.

Wat we eigenlijk niet zo in de gaten hadden: de Gidsengids bestaat dit jaar 40 jaar. Gelukkig heeft Jan Oostindië, één van de IVNers die destijds aan de wieg van de Gidsengids stonden, aan Celia uitgelegd hoe het allemaal gebeurd is en zij heeft daar een mooi verhaal over geschreven, dat u in dit nummer aantreft.

Ook zijn er veel verslagen van activiteiten door onze leden en een verslag van een deelnemer aan een wandeling op het voormalige vliegveld. Er zijn enkele heel informatieve stukjes.

Wist u bij voorbeeld hoeveel alle spinnen bij elkaar eten? Heel veel blijkens een verhaal dat Tineke voor ons bij elkaar gezocht heeft. Toen ik las hoeveel dacht ik dat er wel ongelooflijk veel spinnen moeten zijn op de wereld om dat bij elkaar te eten, maar dat is waarschijnlijk ook zo. In mijn huis wonen er beslist veel meer dan mensen...

Ook in dit nummer vindt u weer een informatief artikel over vogels door Nico, over de Scholekster deze keer. Ook staat er nieuws van het landelijk IVN in en het verslag van de jaarvergadering van IVN Enschede.

Dit voorjaar heeft de afdeling er twee gediplomeerde natuurgidsen bij gekregen. Erika van Oldeneel en Chris Eijkholt hebben met goed gevolg de Natuurgidsencursus gedaan in Oost Achterhoek. Namens het bestuur: van harte gefeliciteerd!

Het is ook goed op deze plaats onze dank onder woorden te brengen voor IVN Oost Achterhoek, die geregeld geheel belangeloos gidsen voor ons opleidt!

Als eindopdracht hebben Chris en Erika een tentoonstelling over bomen bedacht en zeer professioneel uitgevoerd / laten uitvoeren voor Landschap Overijssel. Ik kan het eenieder aanbevelen die te gaan bekijken in het Koetshuis op Hof Espelo!

Bij een vereniging met veel oudere leden komt helaas ook slecht nieuws voor. Aan het eind van de winter is Sjouke overleden. Terug denkend valt op dat hij eigenlijk tot het laatst zo actief was. Het overleg van de schoolwandelingen bezocht hij nog toen hij al te moeilijk liep om mee te wandelen en vorig jaar heeft hij nog bij de poel in het Aamsveen met de brugklassers gewerkt. Bij de slootjes dag had hij een tuinstoel mee gebracht om het beter vol te houden. Ik heb hem dit jaar erg gemist bij deze evenementen. Ook de kenmerkende kritische opmerkingen - goed bedoeld, maar ik kon er niet altijd rekening mee houden - zal ik nog lang missen. Dirk schreef een in memoriam.

Het is op het moment volop zomer. We hebben al weken lang zomers weer gehad en nu het wat minder droog is bloeit er weer heel veel. Vandaag telden we 12 (!) algemene vlindersoorten in onze tuin. En dan moet de zomervakantie nog beginnen!

Afgelopen donderdag hebben we traditioneel het seizoen afgesloten met de gezellige BBQ voor de vrijwilligers bij het Lammerinkswönner. Voor een paar IVN-gidsen is er op 18 juli onder het motto Grijs Groen en Gelukkig nog een rolstoelwandeling voor bewoners van De Posten. (Ook over deze nieuwe samenwerking kunt u wat lezen in dit blad.) Daarna is het vakantie seizoen (of de zomerrust) voor alle leden van de IVN afdeling aangebroken.

Rest mij hier iedereen een fijne vakantie en/of een goede zomer te wensen! En vergeet niet u op te geven voor het uitstapje, waarvoor u verderop in deze gids de aankondiging vindt!

In memoriam Sjouke van de Zee

door Dirk Nijenboer

foto Wim Pauw

Op vrijdagmorgen 24 februari werd ik door Wim gebeld.

Hij had een rouwkaart ontvangen van het overlijden van Sjouke van de Zee. Dit was even schrikken. Ik wist dat hij al een tijd ernstig ziek was, maar toch...

Wim heeft de rouwkaart rechtstreeks van Nicoline, de dochter van Sjouke ontvangen. Nicoline woont vlakbij Wim en Tineke, en omdat er haast bij was, heeft zij deze rouwkaart persoonlijk overhandigd aan Wim.

Ik heb aan Wim gevraagd om deze rouwkaart in te scannen en naar mij te sturen om de andere bestuursleden en gidsen op de hoogte te stellen. Op de rouwkaart stond een uitnodiging om afscheid te nemen van Sjouke in de aula van het uitvaartcentrum "Varviksingel" op maandag 27 februari.

Op deze maandag waren aanwezig Hanneke, Ineke, Mieke en Wim en ondergetekende, namens de IVN afdeling Enschede. Thea Otten was aanwezig als vertegenwoordigster van "ONS" van de Gemeente Enschede.

We werden bij de ingang van de aula ontvangen door Nicoline, de dochter van Sjouke. Alles werd, naar wens van Sjouke, informeel gehouden, geen toespraken, alleen even samen zijn.

Nicoline vertelde mij dat haar vader kleine narcissen zo mooi vond. "Maar dan moesten de narcissen wel bolletjes hebben". Dus stond op elke tafel een glazen pot met kleine narcissen. Ook kregen wij bij de koffie Sjoukes lievelingsgebakje. Zo wist Nicoline een sfeer te creëren die haar vader prettig had gevonden.

Eind januari zijn mijn vrouw Rita en ik nog een middagje op theevisite bij Sjouke geweest. Ondanks zijn ziekte was het bij hem gezellig. Wij hebben toen afscheid van Sjouke genomen, niet wetende dat dit afscheid voorgoed was.

Sjouke van der Zee werd geboren op 5 september 1934. Na zijn muziekstudie was hij als cellist verbonden aan het Overijssels Filharmonisch Orkest.

Tijdens zijn pensionering heeft hij zich georiënteerd bij welke natuurorganisatie hij zich het beste thuis voelde. Het werd in april 2005 het IVN (het heette toen nog het Instituut voor Natuur en Milieu Educatie).

Hij werd actief in de werkgroep schoolwandelingen, waar hij de kinderen van de basisscholen buiten in het veld enthousiast leerde over de natuur in al haar facetten.

Sjouke was een kenner van paddenstoelen. Hij wist de meeste soorten paddenstoelen op naam te brengen. Ook heeft hij verscheidene excursies op dit gebied verzorgd voor zowel leden en als voor particulieren.

Bij de jaarlijkse werkweek van de brugklassers van het lyceum van Enschede-Zuid, was Sjouke present als gids bij de poel in het Aamsveen, om de brugklassers kennis te laten maken met het leven onder water.

Helaas is Sjouke niet meer onder ons.
Sjouke mocht 82 jaar worden.
Wij zullen hem missen!

Namens het bestuur van IVN afdeling Enschede

Pointillisme

*Sloten onder kroos, pointillisme
van groen, stilliggend geril
van begin, natuur die vijf miljard puntjes tegelijk
op haar i's zet.*

*Ik op mijn buik langs zo'n sloot.
Geef me mijn bril eens. Puntjes op de i inspecteren
is mijn beroep en vooral: daarbij op mijn buik liggen.
Hoeveel puntjes heb je nodig voor groen?*

*Hoeveel zandkorrels, zandkorzels, voor strand?
Hoeveel mensen voor mensheid?
Twee.*

Iemand met sproeten, en iemand die ze telt.

Herman de Coninck

Uitstapje naar...

door Ineke, Truus, Chris en Johanna

Beste IVN collega's,

Op vrijdag 25 augustus a.s. staat ons jaarlijkse IVN uitje gepland! We gaan naar de Sallandse heuvelrug. Hiervoor zijn alle IVN leden, donateurs en partners uitgenodigd.

In de ochtend gaan we naar het Natuurdiorama Holterberg; het natuurmuseum van Piet Bos:

<http://www.museumholterberg.nl/site/>.

Dit museum heeft een van de grootste collecties Europese diersoorten en laat meer dan 1000 dieren zien; variërend van de grootste zangvogel van Nederland, tot de enige aap die voorkomt in Europa. Er zijn 11 levensgrote diorama's te zien waarbij dieren in hun natuurlijke houding en leefomgeving staan.

Na de lunch is er gelegenheid een wandeling te maken van (een deel van) het Wereldtijdpad:

<http://wereldtijdpad.nl/wandelingen/holterberg>.

Afhankelijk van het weer en de resterende energie kan eenieder een keuze maken van welk tijdvak (van 1730 tot aan heden) of thema (bijvoorbeeld de wereldnatuurwandeling) hij of zij details wil weten.

De lunch wordt verzorgd. We gaan naar een open plek in het bos, vlakbij het museum. Aangezien hier slechts enkele banken staan, worden jullie verzocht een kampeerstoeltje mee te nemen, eventueel met een klein kampeertafeltje.

Ter afsluiting rijden we over de toeristenweg richting het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer:

<https://www.staatsbosbeheer.nl/buitencentra>.

Hier is een mogelijkheid om rond te struinen en genieten van de vele snuisterijen en boeken. Er is ook een mogelijkheid om hier een film te zien over dit gebied. Deze film duurt ongeveer 10 minuten. Afsluitend nuttigen we nog een drankje samen.

We verzamelen om 9:00 uur op de parkeerplaats aan de Helmerzijde bij Mediant. Daar maken we een verdeling zodat we met zo min mogelijk auto's verder gaan. De benzine kosten kunnen naderhand verrekend worden met de chauffeur.

De eigen bijdrage voor deze dag bedraagt 12,50 euro per persoon (inclusief koffie en lunch). Graag dit bedrag **vooraf** overmaken naar de bankrekening van Johanna Nijenhuis te Enschede op IBAN nummer: NL31 INGB 0004 4027 77.

Laat ons per mail weten of je mee gaat. Graag opgave onder vermelding van het aantal mensen. S.v.p. vóór 1 augustus a.s. bij Johanna Nijenhuis via e-mail: johannanijenhuis@hotmail.nl

Natuurbeleving basisschoolleerlingen in het Groot Brunink - van 3 t/m 21 april jl.

Ook dit jaar hebben IVN gidsen van de Werkgroep Schoolwandelingen 3 weken in Groot Brunink leerlingen van de Enschedese basisscholen rondgeleid.

Hun natuurbeleving bestond onder andere uit het speuren naar rondvliegende boerenzwaluwen, de leeftijd van een boom berekenen, klaverzuring proeven, jaarringen door een loepje bekijken, beestjes onder oud hout zoeken en vooral lekker struinen in het bos.

Bij de evaluatie bleek dat elke gids de wandeling weer op de eigen manier invult, met of zonder grondboor of trek-vogelattributen.

Een aantal scholen moest helaas afhaken, ook omdat zij het vervoer voor deze activiteit niet rond konden krijgen. Heel jammer, voor de enthousiaste gidsen die zich voorbereid hadden, met name vooral voor de bewuste leerlingen. Gemiste kans...

Pluisjesmos en muisjesmos ..

Mossenexcursie o.l.v. Rudi Zielman op 30 maart 2017

Het is een zonnige avond in het Wesselerbrinkpark als we onze loepjes uit onze rugzak halen en op pad gaan met Rudi Zielman, mossendeskundige. We speuren op de grond, op stenen en bomen, en steeds weer worden we verrast met een andere soort. Nooit gedacht dat we tijdens deze boeiende excursie zoveel mossen zouden zien. In totaal zo'n 30 (!) verschillende soorten, met heel bijzondere namen ...

Wat te denken van : Geelkorrelknikmos, Purpersteeltje, Muursterretje, Smaragdsteeltje, Boomsnavelmos, Pluisdraadmos, Gesnaveld klauwtjesmos, Trompetkroesmos, Dikkopmos, Pluisjesmos en Muisjesmos, Muursterretje, Zilvermos, Haarmuts, Gedraaid knikmos, Helmroestmos, Bleek boomvorkje, Bosklauwtjesmos. Bijgaand een prachtige foto van de hand van Rudi van een plukje Grijs Haarmuts, dat zo mooi de verschillende kapsel eigenschappen zoals huikje, peristoomtanden, sporen laat zien.

Van veel mossen zijn afbeelding en uitleg te vinden op de site van Rudi : <http://www.twentsmos.nl>

Poes en merels ...

door Tineke Eitink – juni 2017

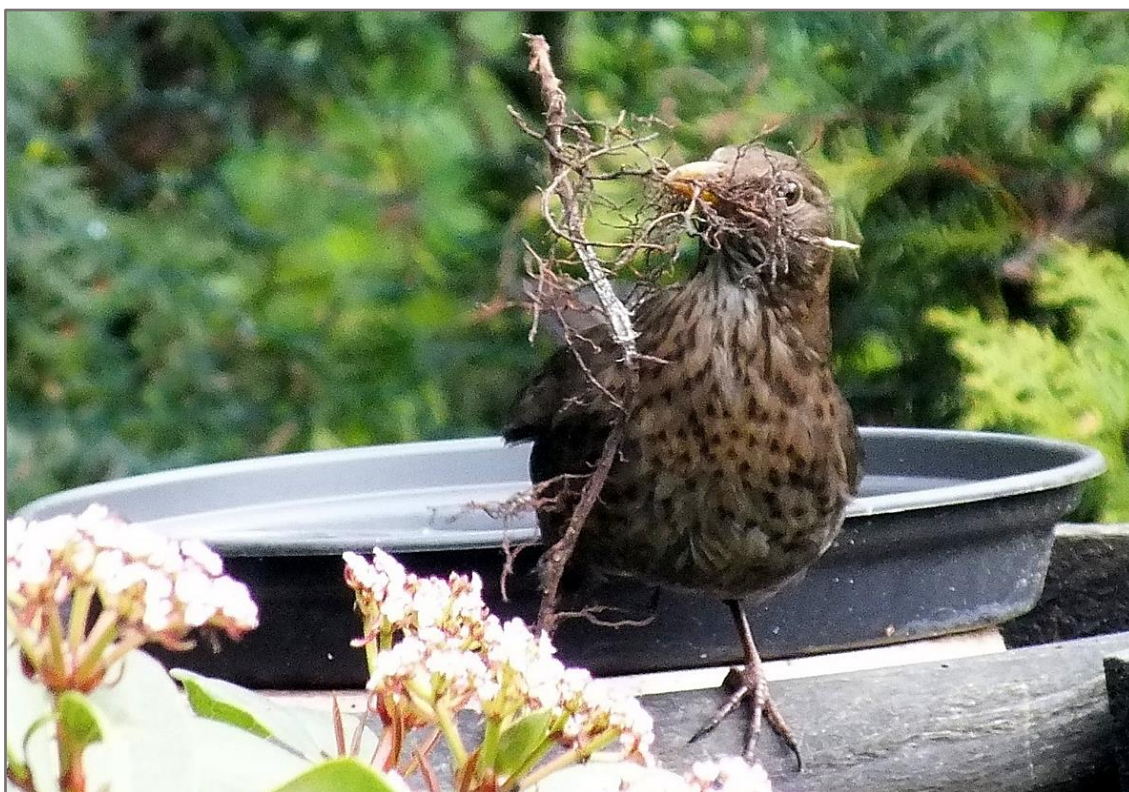
foto's Henk Eitink

Wij hebben een poes, echt een hele lieve. Inmiddels ook de meest verwende poes van het westelijk halfrond.. Wij begrijpen haar en zij begrijpt ons.

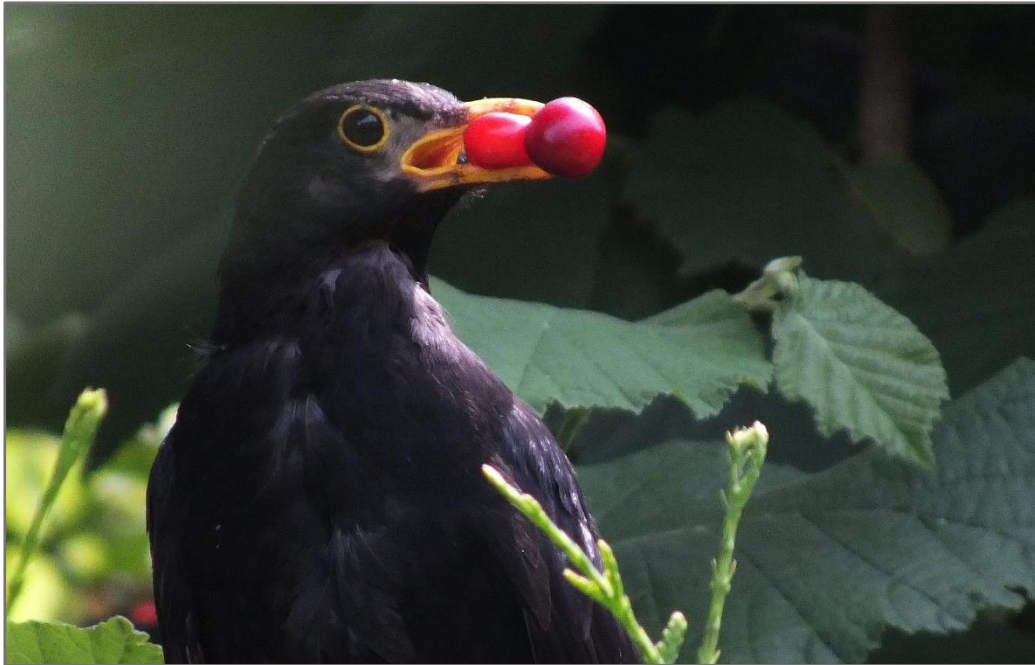
Behalve in de maand mei, dan snapt ze er niets meer van ... want dan moet ze ineens aan de lijn.

Al jaren hebben we elk broedseizoen een merelnest in onze klimop. 2 jaar geleden hadden we 4 jongen en vorige jaar helaas alleen kapotte eischalen op de grond.

Elk jaar hopen we dat de merels terugkomen en we zijn dan ook blij verrast als we pa en ma merel met grote plukken mos en takjes de klimop in zien vliegen. Dan is het een tijdje stil en na 2 weken zien we ze af en aan vliegen met snavels vol insecten.

Het is warm vandaag en we zitten weer in de schaduw in de tuin. Het gepiep in de klimop bevestigt dat er jongen zijn. Tjonge, wat zijn pa en ma merel de hele dag samen druk. Ze wisselen elkaar netjes af, waardoor de aanvoer voedsel niet lijkt te stoppen.

Grappig om te zien dat pa via een "zijdeurtje" de klimop invliegt en ma gebruik maakt van de door mij neergezette plantensteun en daarna linea recta op haar doel afvliegt. Je moet elkaar toch een beetje helpen in drukke tijden niet waar.

Onze poes ligt aangelijnd naar ze te gluren. Iets dat me best tegen de borst stuit. Een kat is van oorsprong toch een vrij roofdier. Zucht .. wat je al niet doet als goed kraamvrouw zijnde.

En als de jonge merels straks uitvliegen, dan zal onze poes er werkelijk helemáál niets meer van begrijpen. Dan mag ze alleen vanaf de vensterbank binnen toekijken. Nog even geduld, poes en dan ben jij weer aan de beurt ..

Goed nieuws : de 4 jonge merels zijn inmiddels uitgevlogen. We zien en horen ze bij onze burens. En onze poes genoot ook weer van de tuin... echter voor korte tijd. Want na een tijdje begon moeder merel met haar 2e leg ...

Op de stiewels het voorjaar ontdekken

door en foto van Celia Horst - 12 april 2017

Een frisse voorjaarsdag in Tweekelo! Met een héél klein groepje wandelaars (allemaal van ons eigen IVN-volkje) hebben we een heerlijke wandeling gemaakt door mooi Tweekelo.

Henk Brinks en ondergetekende hebben inmiddels al wat verschillende keren een wandeling gegidst in dit gebied en we hadden voor deze keer een nieuwe route uitgezet.

Het werd een heerlijk nostalgisch getinte lente-wandeling over de Stiewelpaden. Op sommige plekken meer kruip door - sluip door. Maar misschien juist daardoor wel extra spannend. De opkomst viel wat tegen. De oorzaak was dat er op een te laat tijdstip een persbericht was gemaakt en verstuurd. Daardoor was het niet bij het bredere publiek terecht gekomen. Zo zie je maar weer hoe belangrijk een goed persbericht is en dat het op tijd naar de betreffende redacties verstuurd wordt, zodat het geplaatst kan worden.

Toch hebben we een heerlijke wandeling gehad en waren we het er unaniem over eens dat Tweekelo in het voorjaar toch wel héél erg mooi is...

Wie weet hebben we volgend voorjaar een herkansing met meer wandelaars.

Chemische oorlogsvoering van priestertje in Spanje

door en foto's van Lidy Vrijheid - mei 2017

Toen ik dit lieverdje voorbij zag rennen, trok ik onmiddellijk mijn camera te voorschijn. Te laat, want het zijn snelle jongens (en meisjes). Ik dacht toen nog dat het een supersnelle rups was. Toen ik hem een paar dagen later weer tegenkwam (in Alcalá de

los Gazules) kon ik hem vastleggen en wat beter bekijken.

Het bleek te gaan om een Berberomeloe majalis, een in Spanje en Noord-Afrika voorkomende oliekever die vanaf maart in grote aantallen te voorschijn komt. Hij is ongeveer 7 cm lang. De mannetjes zijn iets kleiner dan de vrouwtjes.

In Nederland kennen we de Gewone Oliekever, die voorkomt in kalkgraslanden van Zuid-Limburg. De Spaanse variant met de rode strepen heeft als bijnaam Priestertje (Curita), omdat zijn outfit een beetje op een priestertoga lijkt (in het Spaanse seminarie droeg men een soutane met een rode sjerp).

Hij is gesegmenteerd en de pootjes zitten vlak achter de kop. Als je goed kijkt zie je nog rudimentaire restjes van vleugels die hij niet meer heeft. Dit Spaanse lieverdje scheidt een olieachtige, bloedrode, blaartrekkende vloeistof af als hij zich in het nauw gedreven voelt. Het zijn de mannetjes die deze cantharidine tijdens de paring overdragen aan de vrouwtjes. Deze bedekken de eitjes ermee om ze te beschermen tegen predatoren.

Als je dit gif op je handen krijgt, krijg je gemene blaren en als je het binnenkrijgt kun je last krijgen van je urinewegen. Je moet het zeker niet in je oog krijgen. Ze eten blaadjes, van bijvoorbeeld alfalfa, waarvan ze uiteindelijk alleen de nerf overlaten. Paarden die met gedroogde alfalfa ook geplette oliekevers binnenkrijgen gaan hieraan dood, maar egels schijnen ongevoelig te zijn voor het gif.

Oliekevers zijn parasieten. Het vrouwtje legt duizenden eitjes in een kuultje op de grond. De larfjes, die handige klauwtjes hebben, proberen langs een bloemstengel omhoog te klimmen. Vervolgens hopen ze zich te kunnen vastklemmen aan, bij voorkeur, een solitaire bij. In het nest van de bij eet de larve alles, maar dan ook alles op. Hij eet de bijenlarven en laat hij zich voeren met honing. Hij verpopt een keer of zeven en verlaat dan het nest. En dan begint alles weer van voren af aan. Vooral in moestuinen is hij een niet zo graag geziene gast wegens zijn grote eetlust en voorkeur voor lekkere groene blaadjes.

Cantharidine is overigens ook bekend als afrodisiacum (vgl. Spaanse Vlieg), bestaande uit gemalen oliekevers. Door de irritatie van de urineleiders wordt een erectie makkelijker, maar een te hoge dosis kan dodelijk zijn of nare bijwerkingen geven.

Nou... en ik heb al wel 10 bomen geplant!

door en foto's van Tineke Eitink – maart 2017

De Nationale Boomplantdag (tot 1980 ook wel Boomplantdag genoemd) wordt in Nederland jaarlijks gehouden op de derde woensdag in maart. Deze dag voor het behoud van bomen in de natuur werd voor het eerst in april 1957 in Nederland georganiseerd. Het doel van de Boomfeestdag is om kinderen, door ze zelf bomen te laten planten, de waarde van bomen te laten inzien. De Stichting streeft ernaar dat ieder kind tijdens zijn of haar lagereschooltijd minimaal één keer een eigen boom plant.

Er is door 5 Enschedese basisscholen op 5 verschillende plaatsen rondom Enschede deelgenomen aan de Nationale Boomfeestdag.

Thea Otten en ik gingen woensdagochtend 22 maart kijken bij de leerlingen van de Lonnekerschool. Daarvoor vertrokken we al vroeg naar het terrein van de Zuidkamp, waar vroeger de medewerkers van Vliegbasis Twenthe woonden en werkten.

Er werd ons toen verteld dat er over een week 13 kavels voor de verkoop aangeboden werden. Om die reden waren er eerder al heel veel bomen gekapt. Tussen de lege kavels liepen nu slingerende paden en langs die paden werden in het kader van de Boomfeestdag verschillende bomen geplant door leerlingen van de Lonnekerschool.

Wethouder Van Agteren hield voor de kinderen eerst een enthousiaste inleiding over natuur en het nut van bomen in onze

leefomgeving. Vervolgens werd een volwassen boom met een giga-grote kraan gepland en daarna konden de leerlingen zich met hun schep uitleven in de modderige aarde. Met hulp van hoveniers van Gemeente Enschede gingen ze aan de slag om jonge bomen te planten. Geweldig om te zien hoe fanatiek en met veel plezier ze allemaal bezig waren. Eén meisje vertelde me vol trots dat ze al wel 10 bomen had geplant. Voor haar was het zo wie zo een zeer geslaagde Boomfeestdag..

Kraamvrouwen en kraamheren

door Frieda Zielman, materiaalbeheerder van de kraam - mei 2017

Nee, "kroamschudden" en een krentenwegge brengen hoeft niet. Waar het om gaat is het volgende:

We staan met onze IVN kraam op de Heemtuindagen, 21 mei bij de Bomententoonstelling op Hof Espelo, ook bij de slootjesdagen en vele andere voorkomende evenementen waarbij wij aanwezig zijn. We geven dan informatie over het IVN, verkopen boeken over de natuur en aanverwante natuurhebbedingetjes.

In totaal zo'n 4 á 5 keer per jaar. Een kleine groep is daar druk mee. Jan Willem Visschers is de coördinator, maar we hebben ook mensen nodig die helpen bij de opbouw en de kraam bemannen. Mensen die het leuk vinden over het IVN te vertellen en ook wel graag wat willen verkopen. Die groep willen we graag uitbreiden, zodat niet altijd dezelfde mensen er druk mee zijn.

Dus, als het je leuk lijkt met een gezellig groepje wat voor het IVN te doen, meld je dan aan. Of je nu lid, donateur, gezinslid of "snuffellid" bent, dat maakt niet uit.

Aanmelden bij Jan Willem Visschers via jwvisschers@gmail.com of bij het secretariaat. Zij noteren graag je naam.

Werkgroep “Vliegbasis Twenthe”

door Daniel ter Denge (12 jaar)

Sinds enige tijd heeft IVN Enschede een werkgroep “Vliegbasis Twenthe” die op verzoek mag gidsen op het stukje nieuwe natuur dat de voormalige vliegbasis ons tegenwoordig biedt.

Op 29 april jl. gidsten Nico van Diepen en Lidy Vrijheid een groepje jonge Rangers van Landschap Overijssel. Hieronder kunt u een impressie lezen van een van hen:

Ik vond het heel erg leuk en je kon goed de geschiedenis beleven van het vliegveld en de natuur was er ook erg mooi. Ik heb ook veel van de rondleiding opgestoken en allebei de gidsen konden boeiende dingen vertellen over het vliegveld en de natuur.

De dag ervoor was een groot vliegtuig geland om te worden gedemonteerd. Dit zagen we op grote afstand. Ook hebben we een paar bunkers gezien. De bunkers waren allebei bedekt met gras, zodat het niet opviel. Ook hebben we een aantal wachthuisjes gezien.

Ook hebben we 1 m² grond vastgezet en gingen we kijken welke diertjes en planten hierop voorkwamen. Er waren meer plantjes dan dieren op dit kleine stukje grond. Er waren wallen gemaakt van takken; hierin konden de dieren schuilen en eten. Ook waren er stenen buizen gelegd. Hier kon het water door weglopen naar de sloot.

Spinnen eten ... héél véél !!

door Tineke Eitink

bron : Tubantia; VRT - Luc de Roy; KNNV - Ed Nieuwenhuys

**Uit de Weekend bijlage van de TC Tubantia van 1 april:
"Insecteneters. Alle spinnen op aarde eten per jaar
gezamenlijk ongeveer 400 tot 800 miljoen ton insecten.
Daarmee verorberen ze evenveel vlees als de mensheid in
één jaar.**

Dat hebben Zwitserse onderzoekers berekend. Ze hopen dat spinnen door de studie een beter imago krijgen. De dieren eten namelijk veel insecten die voor mensen een plaag kunnen vormen, zoals sprinkhanen en kevers."

Wow, dat vind ik wel héél veel (of zou het een 1 april mop zijn?). Hoe dan ook, als ik met Google op zoek ga naar de achtergrond en informatie van het Zwitserse onderzoek vind ik op de site van VRT, de *Vlaamse Radio- en Televisieomroep*:

"Spinnen eten jaarlijks dubbel zo veel insecten als mensen vlees en vis eten. Alle spinnen ter wereld eten jaarlijks tussen 400 en 800 miljoen ton prooien, voornamelijk insecten. Dat is even veel als, tot het dubbele van, wat alle mensen jaarlijks aan vlees en vis verorberen. Zelf dienen de zowat 25 miljoen ton spinnen als voedsel voor talloze insecten en vogels, zodat ze een erg belangrijke rol spelen in veel ecologische systemen.

Doctor Martin Nyffeler, een bioloog aan de universiteit van Basel in Zwitserland, had de leiding over de studie en hij werd er toe geïnspireerd door een boek uit 1958 van de Britse spinnendeskundige Willan Bristowe. In het boek "The World of Spiders" speculeerde Bristowe dat het totale gewicht van de insecten die jaarlijks door de Britse spinnenpopulatie gedood werden, hoger zou kunnen liggen dan het totale gewicht van alle inwoners van Groot-Brittannië."

Het complete artikel kunt u vinden op:

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/wetenschap/1.2919020>

In bovenstaand artikel wordt gesproken over wereldwijd ca. 25 miljoen ton spinnen (!). Er zijn zo'n 45.000 verschillende soorten in kaart gebracht. In Nederland en België komen ca. 700 soorten voor.

De essentie van dit spinnenverhaal lijkt me duidelijk. Voor de spin niets dan respect, respect ...

Excursie in het Volkspark Enschede

door Ietje Bijvanck – 9 mei 2017

foto's Wim Pauw en Tineke Eitink

Om 14.00 uur stonden we op het parkeerterrein bij restaurant "De Jaargetijden" klaar om met Egbert de Roode mee te gaan. Egbert had van 1965 tot ca. 2010 de leiding over het werk, aankopen en structuur van het Volkspark.

Het was koud dus iedereen liep er winters gekleed bij!

Egbert stelde zich voor en vertelde dat hij beheerder van het park is geweest.

We liepen een rustig weggetje in. Voor Egbert was dit een belangrijk thema van het park, rust creëren door het groen.

Links zagen we, aan de straatkant, 2 dierenfiguren uitgesneden in 2 omgehakte eiken, zodat de oude bomen nog van nut zijn. Rechts was een mooi doorkijkje naar het park. Jammer dat de

vijver vol met plompenblad is. Ze verstikken de waterlelies en zijn praktisch onuitroeibaar.

Het park is in 1872 opgericht, door Hendrik Jan van Heek en is het oudste stadspark van het land. Van Heek had als motto 'ter beschaving en onderwijs (van het volk)', maar op het standbeeld staat dat het monument aangeboden werd door de dankbare Enschedese bevolking.

In ieder geval, het Volkspark is ingericht volgens de Engelse landschapsstijl. Dat blijkt, grasvelden, groepen mooie oude bomen en hier en daar vrijstaande bomen, maar ook een slingerend watertje.

De oude beuken en eiken worden goed onderhouden, maar ze worden ook vervangen als ze het niet goed doen. Dat kon/kan nog wel eens irritatie opleveren omdat daar een commissie over gaat. Zo zijn bomen omgehakt die het op het oog niet meer zo goed deden, maar waarvoor de kenners nog clementie wilden. Maar ja, die boom wordt toch omgehakt en een broertje dat over het hoofd gezien werd, leeft jaren later nog steeds.

Aan de linkerkant van het park staat een groepje moerascypressen (*taxodium distichum*, een bladverliezende naaldboom). Ze zagen er prachtig uit met frisgroene naalden. Vroeger was hier een soort modderige vijver. De grond was altijd nat en daarom werd de vijver dichtgegooid, de cypressen zijn een prachtige vervanging.

We zagen ook 3 grote slangendennen (*araucaria araucana*). Een conifeer uit Zuid Amerika die het hier toch goed doet. Ik zag ze dik 40 jaar geleden ook al en toen waren ze ook al zo groot.

Wat opvalt zijn de enorme eiken. De oudste staan hier al vanaf het begin en ze gedijen zo goed vanwege de grond waar ze staan, dat geldt ook voor de beuken. Er komen in het park, behalve dat er groene en rode beuken zijn, 3 verschillende soorten voor.

We zijn in het juiste seizoen wat het blad van de bomen betreft. De eiken zijn nog niet helemaal uitgelopen en tonen een grote

schakering aan kleur in alle tinten brons. Ook de beukenbladeren zijn nog praktisch doorzichtig rossig of groen.

Tussen de grote groepen coniferen staan Japanse esdoorns die haast weggedrukt worden door de grote coniferen, maar prachtig zijn ze wel.

Hier kun je ook zien hoe groot coniferen kunnen worden als ze de ruimte hebben. Het zijn complete landschappen op zich. De onderste takken zijn zo zwaar dat ze als het ware een ronde tent vormen om de stam heen. Een ideale speelplek.

We hebben net 4 en 5 mei gehad. In het park zijn daar verwijzingen naar. Bij de ingang staat een rode beuk, ook na de oorlog aangeboden door een groep.

Verder is er een oorlogsmonument, een beeldengroep. Vroeger stonden er 2 reusachtige beuken, die zijn dood gedaan, maar ja de plek zo kaal laten was geen optie.

Nu staan er 2 Japanse kersen die bloeien op het moment dat de dodenherdenking op 4 mei gehouden wordt.

De beelden zijn gemaakt door Mari Andriessen, een bekende Nederlandse beeldhouwer.

In de rozentuin willen de rozen niet meer bloeien vanwege de schaduw van de Japanse kersen die hier ook staan. Die kersenbomen zijn in 1995 geschonken door voormalige Engelse militairen die Enschede indertijd bevrijd hebben.

Egbert vertelde nog meer over de relatie van het park en de bewoners van Enschede. Ik heb zelf ongeveer 20 jaar het park aan de overkant van de straat meegemaakt. Zo rustig als het in de jaren 70 was, zo druk bezocht is het tegenwoordig. 2 keer per jaar is er kermis, verder nog Kunst in het Volkspark en andere activiteiten. Op mooie dagen wordt er gepicknickt, met recht is het een Volkspark.

Om 15.30 uur moest een aantal mensen weg vanwege verplichtingen elders.

We hadden nog niet alles gezien, maar als kers op het toetje zagen we een prachtig bloeiende roze Judasboom. Een wondertje. Ik ken hem van vakanties in Griekenland, maar dat hij hier bloeit terwijl de nacht tevoren het nog gevroren heeft!

Bijenlezing deel 2

door en foto's van Celia Horst – zaterdag 13 mei 2017

Na een gezellige lunch voor de bijenstal waarbij we nog een beetje konden napraten over de inspirerende morgen in het Lammerinkswönner, waren we deze middag te gast in de bijenstal. Onze gastheren: Jan Willem en Nico. Kregen we de vorige keer dat we hier bij elkaar waren vooral veel informatie over ons uitgestort, deze keer mochten we op ontdekkingstocht.

Inmiddels waren de temperaturen zover opgelopen dat de bijen uit hun winterslaap ontwaakt waren en er weer lustig op los vlogen. Dat gingen we bekijken! Jan Willem nam ons mee naar de kasten en maakte er, geheel in stijl gekleed, één voor ons open. Hij legde ons uit waarom een imker zich hult in een gewaad van katoen en gaas en handschoenen draagt.

Sommige mensen zijn allergisch voor bijensteken, dus is het vooral bescherming voor jezelf. Maar door je zo zorgvuldig in te pakken loop je ook minder risico dat er ergens een bij in je kraag of mouw klem komt te zitten en zo het loodje moet leggen. Want wanneer een bij eenmaal heeft geprikt is het leven voor de bij

voorbij... Jan Willem had ook een spannend pijpje waar rook uitkwam. Dit om de bijen wat te kalmeren.

Mij werkte het nogal op de luchtwegen. En dat terwijl ik de geur van pijptabak toch wel kan waarderen! Maar dit was duidelijk een heel ander soort pijptabak als wat mijn leraar psychologie illegaal in de gangen van de PABO rookte... Die rook had overigens ook niet op iedereen een even kalmerende uitwerking!

Het was bijzonder leuk om zo een blik te mogen werpen in de kasten en te mogen zien hoe een en ander er uit ziet en wat die nijvere bijtjes daar allemaal uitspoken.

Maar hoe komen die bijen nu aan hun nectar? Waar halen ze het vandaan en hoe weten ze waar ze wezen moeten? Nico had een ingenieus spel bedacht om dat inzichtelijk te maken. Een spel waarin we van alles mochten leren en ontdekken over de kwispeldans van de bij.

We werden in teams verdeeld en kregen de opdracht om zonder woorden de juiste geurzakjes van de juiste plek te halen. We moesten daarbij proberen om gebruik te maken van de manier waarop bijen met elkaar communiceren om de boodschap naar elkaar over te brengen. Als hulpmiddel had Nico een plattegrond gemaakt van het haalgebied.

Ik vond het behoorlijk ingewikkeld! Wat is het voor ons dan een stuk eenvoudiger om boodschappen te halen.

Ik heb wederom een heleboel bewondering gekregen voor de bijen. Zulke bijeenkomsten maken je bewust over het belang van bloemen en bloeiende bomen en struiken in je omgeving. Maar ook van hoe om te gaan met bestrijden van plagen in je tuin.

En ik moet eerlijk zeggen dat ik tegenwoordig nóg meer geniet van ieder lepeltje honing dat ik nuttig!

Zomeravondwandeling Smalenbroek

door Lidy Schans – 17 mei 2017

Het is al weer een tijdje geleden dat we (Chris, Erika en ik) deze wandeling hebben gedaan namens Landschap Overijssel en IVN Enschede. Op een zonnige meiavond zijn we met 2 groepen van elk 12 deelnemers op pad gegaan.

De jongste deelnemer Kik van 9 jaar zat vol met vragen en vond het allemaal reuze interessant. Waar zijn de voorjaarsbloeiers? Het speenkruid en bosanemoon waren geel geworden en al bijna verdwenen.

We zagen de haarwortels van de beuk, de bloeiende hulst, de wimpers aan het beukenblad, de knoppen in de tulpenboom, een gestreepte wants en de bloeiende lisdodde.

En natuurlijk hebben we ook iets over de geschiedenis van het Smalenbroek verteld. Kortom een boeiende avond.

Intrigerende natuur...

door Tineke Eitink

bron : Vroege Vogels radioprogramma; NIOO-KNAW

Op zondagochtend luisteren we vaak naar het radioprogramma "Vroege Vogels" met nieuwtjes en bijzonderheden over de natuur. Deze keer hoor ik het woord "TERPEENS", als meest gebruikte taal op aarde (?).

Volgens mij heb ik een redelijk algemene ontwikkeling, hier heb ik nog nooit van gehoord. Dus ik spits mijn oren ...

Professor Wietse de Boer van het Nederlands Instituut voor Ecologie is aan het woord. Microbieel-ecologen van het NIOO-KNAW, Ruth Smidt, Paolina Gardeva en collega's hebben met hun onderzoeken bewezen dat levensvormen zoals bacteriën en schimmels diep in de bodem met elkaar communiceren via geurstoffen, zogenaamde "terpenen".

Een terpeen is een vluchtig stofje, een koolstofverbinding.

Er bestaan veel verschillende soorten terpenen.

Interactie en communicatie tussen verschillende organismen spelen al lang een essentiële rol in elk ecosysteem. Het is bekend dat dit bovengronds bestaat bij dieren onderling en tussen bv. insecten en planten. Als dat nou ook geldt voor bacteriën en schimmels diep in de grond, èn het is wereldwijd... Stel je dan eens voor waar we het over hebben. Toch ongelooflijk wat er allemaal onder onze voeten gebeurt!

Professor de Boer vertelt dat wij mensen ook terpenen kunnen waarnemen. Denk maar eens aan de specifieke geur van gagel, natte aarde in een herfstbos en dierlijke geurstoffen in parfum.

In de donkere bodem is geurstof het enige middel om te communiceren. Micro-organismen willen graag van de ander weten wie en waar ze zijn. Best handig om te weten of je met een concurrent te maken hebt, of een organisme waarmee je een symbiose kunt aangaan. Zoals een Mycorrhiza schimmel een boom of plant zoekt om mee samen te werken. Ook vinden micro-organismen via terpenen hun voedsel.

Zelfs eencellige organismen die van bacteriën leven. Naast samenwerking en het vinden van voedsel worden terpenen ook gebruikt als afweermechanisme. Als de wortels van een boom aangevallen worden door een ziekmakende schimmel, zal de boom hierop reageren door via zijn wortels terpenen aan te maken. Hierdoor worden bepaalde insecten of bacteriën aangetrokken om de schimmel af te stoten of te doden.

In het onderzoek dat professor de Boer hier benoemt, dat 13 april 2017 online gepubliceerd is, wordt een bacterie "verjaagd" door een schimmel. Een bacterie valt een schimmel aan. Als de schimmel vervolgens voor afweer bepaalde terpenen produceert, past de bacterie haar DNA aan en maakt bepaalde orgaantjes. Hiermee kan ze in beweging komen en "de benen nemen". Ongelooflijk ...

Deze communicatie via terpenen kan in de toekomst wellicht ook gebruikt worden in onze landbouw. We gebruiken tegenwoordig geen chemische bestrijdingsmiddelen meer, maar er zijn nog wel ziekteverwekkende organismen.

Via bepaalde terpenen zijn we in staat om deze ziekteverwekkers te bestrijden, de landbouwproductie te sturen en zo via organische bemesting een natuurlijke controle te verkrijgen over onze landbouw. Opnieuw een bewijs hoe vernuftig en fantastisch onze natuur in elkaar zit. Alles is er al. Alleen wij weten het nog niet.

Dankzij wetenschappers zoals hier genoemd ontdekken we steeds meer geheimen van onze natuur en onze aarde. Intrigerend dat er zo'n internationale taal als "Terpeens" bestaat, wereldwijd, onder onze voeten, diep in de donkere bodem..

Voor meer informatie : <https://nioo.knaw.nl/nl/pers/de-meest-gesproken-taal-ter-wereld-het-terpeens> en het onderzoek zie : <https://www.nature.com/articles/s41598-017-00893-3#Sec13>

NB: Ik noemde in de vorige Gidsengids het boek "Het Verborgene Leven van Bomen". Bovenstaand onderzoek sluit hier mooi op aan. We staan weer met twee benen op de grond.

Wandelen door het Welebos

door en foto's van Celia Horst - 18 april 2017

Bovenstaande kopje doet vermoeden dat het gaat om een boswandeling. Niets is echter minder waar!

Op deze gure dinsdagmiddag in april is Henk Kaspers onze gids. Ik ben heel erg benieuwd, want dit gebied is mij volslagen onbekend. Maar wat een mooie wandeling! Henk neemt ons mee door bosgebied, over asfaltwegen, langs prachtige boerderijen en doet ons genieten van beken en vergezichten, villa's en vijvers.

Onderweg vertelt hij ons van alles over de geschiedenis van de boerderijen en villa's en hun bewoners. Je kan merken dat dit een plek is waar hij graag en veel komt.

Ook qua natuurbeleving is het een heerlijke wandeling waarin veel te genieten valt.

Het begint al met een paar Koevinkjes die samen door het bos dartelen (kan dat eigenlijk wel in april? Op internet lees ik dat de vliegtijd van juni tot augustus is...

misschien dan toch een ander vlindertje?). Het is in elk geval super om ondanks de lage temperaturen zo'n stelletje door het bos te zien fladderen.

Terwijl ze even op de grond tussen de afgevallen bladeren gaan zitten probeer ik een foto van ze te nemen. Deze is wel gelukt maar door alle bruintinten niet geschikt voor deze Gidsengids.

Bij één van de villa's staan pinksterbloemen en narcissen te bloeien. We staan even stil om te genieten van de Oranjetipjes die zich warmen aan de zonnestralen die zich gelukkig laten zien en voelen. Wat zijn het toch mooie vlindertjes! Ik word er steeds weer vrolijk van als ik ze zie. Fijn dat mensen zo'n beetje lekker laten voor wat het is en nog niet afgemaaid hebben. Zo kunnen de Oranjetipjes mooi gebruik maken van de pinksterbloemen om hun eitjes op af te zetten.

Verderop in de wandeling komen we op een dikke boom een straatnaambordje tegen. Henk legt ons uit waar de naamgeving "Welebos" vandaan komt. In het woord "Wele" schuilt het woord "wel".

Er zijn diverse plekken waar water uit de grond komt en zo beken doet ontstaan of juist verder voedt. En dat zien we ook: hier en daar kleuren de oevers oranje van de roest...

De beken die hier stromen zijn de Boekelerbeek, de Rutbeek en de Slagersbeek.

Na een wandeling van bijna drie uur komen we enigszins koud, maar erg voldaan terug bij het startpunt van onze wandeling. Als Henk hier nog eens gaat gidsen, dan kan ik u deze wandeling van harte aanbevelen!

Slootjes inspiratiemorgen

door Pim Bosman - zaterdag 13 mei 2017

We waren met z'n elfen (wat klinkt dat sprookjesachtig) inclusief de 2 organisators/inspirators Celia en Hanneke.

Als rechtgeaard IVN'er moet je natuurlijk al eens eerder slootjesdagen hebben meegemaakt!!

Nou ik dus niet... en wat voor beeld heb je dan?

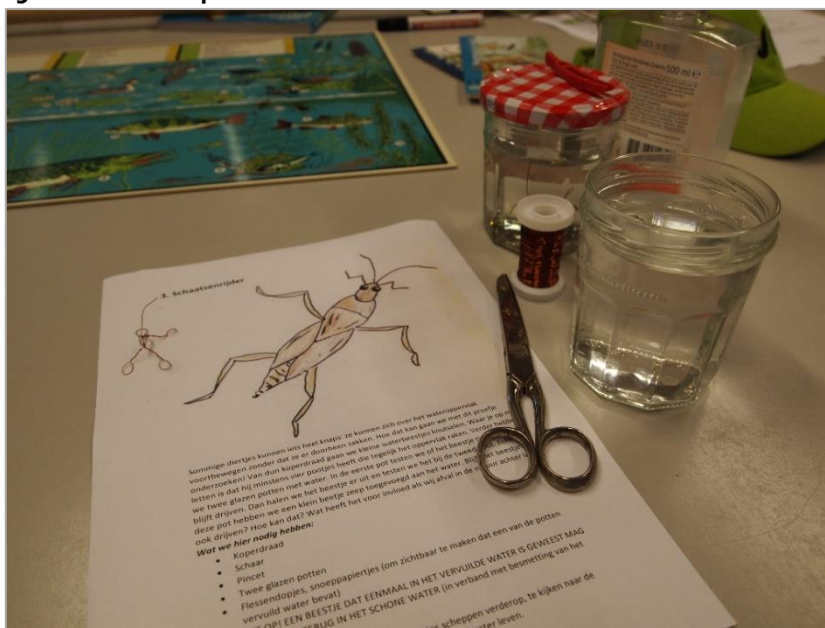
Ja, waterdiertjes vangen en determineren, heel leuk en interessant natuurlijk, maar zaterdag bleek dat veel breder te kunnen zijn. Er werd ons een scala aan mogelijkheden getoond voor diverse leeftijdsgroepen. Zo zijn er "apparaten" om watervertroebeling, -diepte en de -temperatuur te meten en een soort periscoop om onder water te kijken.

Je moet er maar opkomen.

Uiteraard waren er ook de nodige zoekkaarten van allerlei gedierte dat in en ook op het water te vinden is. Ja ook op het water, zoals het Schaatsenrijdertje dat gebruikt maakt van de oppervlaktespanning van water.

Zo was er een aardig proefje om aan te tonen dat alleen "schoon" water voldoende spanning geeft:

Men neme een klosje dun koperdraad en knutselt daarmee een Schaatsenrijder in elkaar. Zet je dit "beestje" in een glas met schoon/helder water dan blijft het daarop drijven, gooi je er vervolgens een paar druppels zeep in dan zakt het arme diertje als een baksteen.

Toen we aan het eind van de morgen wat dingen in de praktijk wilden oefenen, zag ik in de grote vijver van het Ledeboerpark een echt Schaatsenrijdertje schaatsen voor z'n leven. Hij zakte steeds met z'n pootjes in het water op een manier zoals je 's winters wel eens een eend op ijs ziet lopen wat nog te dun is... de waterkwaliteit in de vijver kan dus nog wel wat verbeterd worden.

In de theorieruimte werd ons nog een aantal voorbeelden getoond hoe van het blad van b.v. de gele Lis bootjes gemaakt kunnen worden, ook andere natuurlijke materialen bieden hiervoor tal van mogelijkheden, je moet alleen maar een beetje creatief denken. Verder was er nog een miniatuur slootje wat maar even liet zien dat je met behulp van een plastic bakje of een stukje PVC-goot heel aardig zelf een slootje kunt maken, een beetje modder een polletje gras en als je niet oppast heb je kans dat er ook nog diertjes in zitten!!

Al met al een zinvolle en geslaagde morgen die ook nog enkele medewerkers voor 10 juni a.s. opleverde. Misschien moet ik volgend jaar toch m'n vakantie maar eens anders plannen...

IVN Inspiratiedag Ledenwerving in het Woldhuis te Apeldoorn

door Tineke Eitink – maart 2017

In de verwachting te ontdekken op welke manier wij als IVN Enschede het beste potentiële leden kunnen bereiken, en onze bestaande leden enthousiast kunnen houden, kwam ik op zaterdag 25 maart jl. naar Apeldoorn, samen met Hanneke en Pim.

Door tijdsgebrek vanwege onze vele IVN activiteiten schiet de ledenwerving er soms bij in. Enige tijd geleden is er door Hans Pelgrim (sinds een paar maanden lid van IVN Enschede) en mij al een start gemaakt door onder meer een welkomstprocedure en welkomstbrief voor nieuwe leden op te stellen. Dit hopen we snel in praktijk te kunnen brengen.

Al wandelend in de prachtige bosrijke omgeving van het Woldhuis (te vroeg zijn heeft zo ook z'n voordelen..) werden we omringd door een overweldigend gekwetter en gesjilp van ik weet niet hoeveel verschillende vogels. Ja hoor, nu is het echt lente, héérlijk! Maar daar kwamen we natuurlijk niet voor. Uiteindelijk zijn we met een gezelschap van 20-25 IVN leden van diverse afdelingen met koffie en thee gestart met de presentatie IVN Ledenwerving.

Als allereerste werd ons een beeld met een grafiek getoond van "Levenscyclus van een lid". Hierop werd natuurlijk met hilariteit gereageerd. Maar het werd al snel duidelijk wat werd bedoeld. Als je contact maakt met je leden en ze echt opneemt binnen je vereniging, voelen mensen zich betrokken en zullen eerder actief meewerken. Kortom .. ze zullen dan een langere levensduur als lid hebben. Lukt dit niet, dan loop je kans dat de interesse zakt en ze zich niet meer zo verbonden voelen met je vereniging. Wat natuurlijk niet de bedoeling is.

Voor potentiële leden, nieuw aangemelde leden en bestaande leden gelden andere aandachtsgebieden.

Een goede sfeer, persoonlijke aandacht staat altijd bovenaan. Alle "oude" leden hebben hierin een eigen verantwoordelijkheid, zowel naar elkaar toe als ook naar de nieuwe leden. Verder zijn gezellige dingen belangrijk, zoals interne wandelingen, voorwandelen, een aanbod van cursussen en een jaarlijks uitje.

In kleine groepjes hebben we opdrachten gedaan en onze ideeën gedeeld over het werven van en het omgaan met nieuwe leden. Er werden veel interessante ervaringen uitgewisseld. Er waren ook promotionele tips, zoals het uitdelen van IVN folder en een vragenformulier voor of na de wandelingen en activiteiten, en bovendien het attenderen op onze IVN website en Facebook.

We sloten deze Inspiratiedag buiten in het zonnetje af, met een lekkere, uitgebreide lunch aan gezellige picknicktafels.

Hanneke, Pim en ik waren het erover eens: het was een zinvolle bijeenkomst en bovendien is altijd goed en ook nog eens heel gezellig om collega's van andere afdelingen te ontmoeten.

Wat is er inmiddels veranderd...

door Hans Pelgrim – juni 2017

Op de laatste algemene ledenvergadering merkte ik op tijdens de rondvraag dat ik - bij het aanmelden als nieuw lid - de ontvangst vrij koel en onpersoonlijk vond. Tineke reageerde onmiddellijk met de mededeling dat zij al lang met het idee rondliep om dat te verbeteren. Samen hebben we ideeën uitgewisseld en wat op papier gezet. Na voorlegging en goedkeuring van het bestuur is de "verwelkoming van nieuwe leden " als volgt:

Na aanmelding van een nieuw lid gaat er een gepersonaliseerde hartelijke welkomstbrief uit. Met onder andere een uitnodiging voor een komende IVN activiteit of wandeling. Kort hiervoor wordt het nieuwe lid telefonisch benaderd en nogmaals uitgenodigd. Tijdens de wandeling maken Tineke en/of ik als "welkomstcomité" kennis en geven uitleg over het reilen en zeilen van IVN afdeling Enschede. Deze werkwijze die we al een aantal keren hebben toegepast wordt door het nieuwe lid als prettig en warm ervaren.

Na dit positieve resultaat gingen Tineke en ik als een kleine werkgroep nadenken hoe we meer nieuwe leden konden krijgen. Vele ideeën kwamen naar boven, sommige die meteen gerealiseerd konden worden andere die meer voorbereidingstijd nodig hadden.

Tijdens de slootjesmiddag hebben we de bezoekers gevraagd hun emailadressen achter te laten als zij graag uitgenodigd wilden worden voor een IVN kinderactiviteit of een publiekswandeling. Dit leverde meer dan 30 adressen op. Een hartelijke brief gaat naar hen toe als een nieuwe activiteit gepland staat. Door de opbouw van zo'n adressenbestand kunnen we meer mensen benaderen en wellicht komen daar ook nieuwe leden uit.

Het klinkt allemaal erg formeel en anders wat we gewend zijn maar Tineke en ik hebben gemerkt dat het landelijke IVN en andere afdelingen ook zo bezig zijn. Er wordt in hun teksten gesproken van "missie", "visie" en "doelstellingen". Dus onze

rustige gefaseerde aanpak (met beide benen op de grond) levert onzes inziens veel resultaat op.

Onze andere ideeën worden op haalbaarheid getoetst en gefaseerd ingevoerd. U merkt er zo mogelijk in de praktijk wat van of wordt daarvan via de Gidsengids op de hoogte gebracht. Tenslotte: heeft u zelf goede ideeën om aan nieuwe leden te komen, meldt ze a.u.b. aan Tineke Eitink of aan Hans Pelgrim, of aan het secretariaat.

Wat is er met de kruidentuin gebeurd?

door en foto's van Tineke Eitink

Regelmatig geniet ik van de mooie kruidentuin in het Ledeboerpark. Hetzij door op een bankje in de zon mijn boterhammetje op te eten, hetzij door alleen maar te kijken en te ruiken. Ik geniet van de kruidenplantjes, van hun zoete kruidige geuren en hun kleurrijke bloemen.

En ook van de vlinders en insecten die daar in grote getale op af komen. Zeker de moeite waard voor een bezoekje, of misschien zelfs een zen-momentje.

Maar wat schetst mijn verbazing als ik op een mooie woensdagochtend de hele kruidentuin op de schop zie. Hé, wat is dat nou ? Wat is er gebeurd ? Eén grote zanderige vlakte. Alle buxushaagjes zijn verdwenen.

Bij navraag blijkt dat de buxussen aangetast zijn door een dodelijke ziekte. Ze worden daarom niet door andere buxusplantjes vervangen, maar door Ilex crenata (soort hultst zonder prikkels, die bloeit met onopvallende witte bloemetjes). Deze planten zijn sterker, steviger en niet zo ontvankelijk voor ziektes.

De Japanse hulst (Ilex crenata) is een groenblijvende struik of kleine boom, die behoort tot het geslacht Ilex sectie Paltoria en komt van nature voor in China, Taiwan, Japan, Korea, Rusland. De Japanse hulst wordt gebruikt ter vervanging van de Buxus sempervirens, die sinds 2005 door de schimmel Cylindrocladium buxicola afkomstig uit Engeland massaal wordt aangetast (Wikipedia).

Het bleek een hele klus en er werd keihard gewerkt door de medewerkers van het Ledeboerpark. Honderden buxusplanten eruit en vervolgens weer honderden *Ilex crenata* erin.

Tijdens onze IVN Najaar activiteit laat ik de leerlingen ook vaak wat kruidenplantjes ruiken en proeven. Ik vertel ze dan iets over de kruiden in onze keuken en over de natuurmedicatie van vroeger en nu. Hopelijk slaan de nieuwe plantjes goed aan en kunnen we de kinderen in oktober weer een mooie kruidentuin bij het Lammerinkswönner laten zien.

Spoorfietsen en wandelen in Tweekelo

door Henk Brinks - woensdag 7 juni 2017

foto's van Celia Horst

Om 14.00 uur heten we (Wim Lengton, Celia Horst en Henk Brinks) 23 personen welkom(2 afmeldingen). Goed voorbereid op een regenachtige middag. Buien en harde wind konden ons niet weerhouden van deze bijzondere belevenis.

En bijzonder was het! Na een korte uitleg over historie, aanleg en instandhouding van deze spoorlijn, met aansluitend de gebruiksaanwijzing en de verkeersregels mogen we opstappen.

We gaan van start met een groepslorrie geschikt voor 14 tot 16 personen en twee gezinsspoorfietsen geschikt voor 4 tot 6 personen.

We hadden ons goed voorbereid om vanaf het begin al veel te vertellen. Maar het fietsen ging snel en met lawaai dus voor verhalen geen aandacht en tijd. Goed te begrijpen er moet gewandeld worden daar komen ze voor.

Aan het einde van het spoor verzamelen en op weg richting De Zuivelhoeve. Een bedrijf met behoefte aan uitbreiding in een landelijk gebied.

We verlaten de verharde weg. Wim spot een vlinder en verteld hierover. Dan een bosgebied om te vertellen over "dood hout leeft". Als gidsen kunnen we elkaar heerlijk aanvullen.

Verderop staan we stil bij de reuzenberenklauw en bekijken de schorpioenvlieg.

De weg wordt smaller. Links een bosrand en rechts grasland. We lopen langs een meidoornhaag en schuilen voor een regenbui onder een oude eik, een prima moment om iets te vertellen over de meidoorn. Een verharde weg oversteken en een klein eindje volgen. Een laan met aan weerszijde oude eiken begroeit met klimop. Alweer veel gespreksstof. Dan een perceel met opkomende mais. Wim vertelt...

Het gras staat hoog en is volop in bloei. De opdracht om verschillende grassprietten te verzamelen levert een mooi boeket op. We bekijken het samen. We kijken naar boomkruipers en zwaluwen. Staan stil bij een eik getroffen door bliksem inslag. Vervolgen ons pad door hoog gras en prachtige oude wilgen. Staan stil boven op een es en vertellen over het essen landschap. Wim vertelt over grondvervuiling en tot slot Celia iets over zoutwinning. Bij pluktuin Het Reef is er gelegenheid voor het nuttigen van een consumptie. Hiervan maken we graag gebruik. Enkele minuten lopen en we vinden de spoor fietsen terug.

Een regenbui weerhoud ons om plaats te nemen op de fiets.
Dus wachten.

De regenbui gaat gelukkig snel voorbij en wij weer in sneltreinvaart op de spoorfiets terug naar het beginpunt waar we om 17.00 uur aankomen.

Onze gasten bedanken ons en wij gaan voldaan huiswaarts.

Hart voor uw medemens

en een paar uurtjes gezellig met natuur bezig zijn

door Tineke Eitink

Op 3 juni jl. vindt een overleg plaats bij De Posten met Henk Abels en Kim Ringeling van De Posten, Linda de Haan van IVN landelijk, Hanneke en ikzelf. Doel: concreet kijken wat er voor de bewoners van De Posten aan groene activiteiten (binnen of buiten) georganiseerd kan worden en hoe leden van IVN Enschede daarin een rol kunnen spelen. Er komen veel mooie ideeën op tafel, waarvan op korte termijn te realiseren zijn:

- **Een dag groenonderhoud in de tuin van de Posten**
met IVN gidsen die het leuk vinden om samen met de bewoners in de tuin te werken
- **Een rolstoelwandeling in het Wesselerbrinkpark en naar de kinderboerderij de Wesseler**
met eigen begeleiders en verzorgers van de Posten, begeleid door IVN gidsen die graag iets over de omgeving, flora of fauna vertellen. Mogelijkheden : of in kleine groepjes die steeds na elkaar starten elk met een eigen IVN gids, of in groepjes die tijdens de wandeling op markante punten daar uitleg van IVN gidsen krijgen.

Het gaat om incidentele activiteiten, voor een paar uurtjes, een paar keer per jaar, kortdurend en heel gezellig om te doen. U maakt mensen blij, bent lekker bezig en beleeft er zelf ook nog eens plezier aan.

Zin om mee te doen ? Bel of mailt u dan naar ons secretariaat.

Voor meer informatie over het project Grijs, Groen en Gelukkig zie:
<https://www.ivn.nl/grijs-groen-gelukkig/over-grijs-groen-gelukkig>

Scholekster

door Nico van Diepen

In de vorige gidsengids heb ik mijn fascinatie voor de ekster beschreven. In dit stukje vertel ik over mijn kijk op de scholekster. De scholekster heeft, net als de ekster, een zwart-wit verenkleed. Maar daarmee houdt de vergelijking wel zo ongeveer op.

De scholekster heeft een lange oranje snavel en lange rode poten. De Latijnse naam van deze steltloper is *Haematopus ostralegus*.

Haematopus: bloedpotig, met bloedrode poten.

Ostralegus: oestervangend.

De Engelse naam is dan ook oystercatcher. In veel talen is "oestervanger" de naam, maar ook varianten van 'zee-ekster' komen voor. De scholekster heeft zich sinds de jaren zestig van de vorige eeuw ontwikkeld van kustvogel tot weidevogel.

In de winter is hij nog steeds kustvogel (in december zag ik er op de wadden bij Vlieland honderden), maar het broedgebied is tegenwoordig het hele land. Ik houd mezelf graag voor dat ik getuige geweest ben van die ontwikkeling tot weidevogel.

Ik kom van een boerderijtje in de polder Beschoot, een polder op de grens van West-Friesland en Waterland. Je had daar

boeren en tuinders. De boeren hadden grasland. De tuinders hadden een stukje bouwland. In het voorjaar was dat kale grond, waarin de aardappels gepoot werden, of de wortelen gezaaid. Voor de (toen nog kustvogel) scholekster was die kale grond een geschikt biotoop om te broeden. Dus werd er een nest aangelegd op de kale aarde. Maar in de loop van het broeden kwamen de gewassen op, zodat de scholekster uiteindelijk lag te broeden in het groen en werden de jongen in het groen geboren. Op die manier raakten de scholeksters gewend aan het leven in het groen van weiden en akkers. Ik herinner me nog heel goed 'mijn' eerste broedgeval van de scholekster op grasland, in de jaren zestig. Voor mij was dat het begin van de scholekster als weidevogel.

Net als andere weidevogels als kievit en grutto zijn scholeksters nestvlieder. Dat wil zeggen dat de jongen vrijwel direct het nest verlaten en onder de hoede van moeder, en vaak ook vader, op pad gaan. Maar waar de jongen van grutto en kievit zelf hun kostje opscharrelen, voert de scholekster haar jongen.

Jonge scholeksters kunnen nog niet met hun snavel in de grond prikken om daar larven, emelten, ritnaalden te zoeken.

Sinds de jaren zeventig is de scholekster regelmatig in Twente te zien en vooral ook te horen. Bekend zijn de groepjes, die in formatie rondvliegen, luidruchtig pietepietepiet roepend. (Vandaar natuurlijk de bijnaam Bonte Piet.)

Zou zo'n groepje schreeuwers bestaan uit de 'nestlings', de broers en zussen uit hetzelfde nest? Ik wil dat graag denken, maar ik heb daarover nooit aanwijzingen gelezen. En er zijn aanwijzingen van het tegendeel. Uit een nest van vier eieren zullen zelden ook vier jongen volwassen worden. En ik heb wel eens gelezen dat de scholekster het nest verlaat zodra er drie kuikens uit het ei gekropen zijn. Dat vierde ei is er "voor de breek", voor het geval er iets mis gaat met een eerder gelegd ei. Jammer. Het idee van een groepje nestlings vind ik romantischer.

De ontwikkeling van de scholekster staat niet stil. Eerst van kustvogel naar weidevogel, vervolgens kolonisatie van het hele land, en de laatste tijd zie je een vervolgstap. De scholekster is stadsbewoner aan het worden. Broedend op grote gebouwen met grinddaken, foeragerend in parken en op sportvelden kun je de scholekster nu overal tegenkomen.

Op de UT broedt jaarlijks een paartje op het gebouw Zilverling. Ook zie je ze op de sportvelden van Sparta en Tex Town Tigers, broedend op de nabijgelegen sportschool.

Het gaat niet echt goed met de scholekster. Langs de kusten en in het waddengebied gaat hij achteruit, en die achteruitgang wordt niet gecompenseerd door de eerder genoemde uitbreiding van het leefgebied. Er wordt veel onderzoek verricht om de oorzaak van achteruitgang vast te stellen. Bij dit onderzoek is een scholekster aangetroffen, waarvan aan de hand van ringgegevens de leeftijd is vastgesteld op 46 jaar!

In Nieuw-Zeeland leeft een zwarte variant. Hij heeft hetzelfde gedrag, en produceert hetzelfde geluid als "onze" scholekster. Ik vond dat een heel bijzondere ervaring. De Latijnse naam van deze vogel is volkomen logisch, namelijk *Haematopus unicolor*, éénkleurige bloedpoot. De Engelse naam vind ik zeer eigenaardig: Variable Oystercatcher.

In het kader van Kunstproject Areopagus Waterland is er een aantal muurgedichten gemaakt. Het volgende gedicht van Harmen Wind is (was?) te vinden op De Noord 3 in Ilpendam.

Scholekster

*Daar komt hij, sneb en poten rood als
bloed, in kraakwit hemd en roetzwart vest
Hij slaakt een kreet: een vloek?, een groet?*

*Je ziet hoe hij de wereld flest: zijn kracht
is het contrast. De scholekster maakt het gras
op slag aanzienlijk groener dan het was.*

Harmen Wind

Zoals wellicht uit dit stukje valt op te maken voel ik een zekere verwantschap met de scholekster. Gemigreerd van het westen naar het oosten, en ook nog eens van het platteland naar de stad. Onze scholeksters overwinteren langs de kust, van Nederland tot Spanje en op de Britse eilanden. Ik kijk ieder voorjaar weer naar ze uit. Of moet ik zeggen: ik hoor weer naar ze uit? Dit jaar hoorde ik mijn eerste scholekster op 21 februari, op de UT ..

IVN Sloopjesmiddag

door Maaïke Otten – 10 juni 2017

Zon, slootjes en strand was het zaterdag 10 juni want het was de jaarlijkse IVN slootjesmiddag.

De kinderen konden op onderzoek uit rondom de sloot. Schepnetjes waren niet aan te slepen want de kinderen waren vol overgave in het water op zoek naar waterdiertjes.

De kinderen hebben zich de hele middag niet alleen vermaakt met een schepnetje bij het water, hoewel een heel aantal dat zeker wel zouden kunnen, maar er waren nog een heel aantal andere activiteiten. Een metalen schaatsenrijder laten drijven op het water, een bootje maken met materiaal uit de natuur of onder een microscoop waterdiertjes van heel dichtbij bekijken, waren activiteiten die de kinderen konden doen.

De kinderen konden bij elke activiteit een stempel verdienen. Zodra ze alle stempels verzameld hadden, dan konden ze een 'slootjesmiddag diploma' op komen halen.

Een heel aantal kinderen waren fanatiek aan het stempels verzamelen voor hun eigen stempelkaart of soms ook voor broertje(s) of zusje(s). Zo kwamen er verschillende kinderen vragen welke activiteit ze misten en waar dat was.

Gelukkig waren de IVN vrijwilligers goed herkenbaar door hun IVN-pet met een waterdier erop. Kinderen konden bij mijn activiteit met een thermometer op onderzoek rondom de sloot.

De vraag of het water warmer of kouder was dan de buitenlucht, zorgde voor veel verbazing.

Het was een mooie zonnige dag maar de temperatuur viel eigenlijk wel mee, namelijk 17 graden. Het water had al goed op kunnen warmen door de weken ervoor met warm weer, want het water aan de kant was 21 graden.

Het voorspellen of het diepere water kouder of warmer was ging vaker goed. Dit toch opluchting van enkele ouders want zo konden ze hun eer weer een beetje herstellen.

Dat de watertemperatuur aangenaam was, zorgde ervoor dat vele kinderen de schoenen uit deden en met de voeten het water in gingen. Een enkeling was zelfs zo dapper om te gaan zwemmen.

Hopelijk wordt het volgende jaar ook prachtig weer, want dan zullen er vast weer vele enthousiaste kinderen en ouders naar de slootjesmiddag komen. Tot volgend jaar!

Geheimzinnige schatkist gevonden

van de redactie

Wanneer kinderen de 7 Slootjesdag-stempels hadden verzameld kregen ze bij onze IVN info-stand een Slootjesdag-button en een waterdiertjesboekje.

Tijdens deze landelijke Slootjesdag kon elke IVN afdeling ook ergens een geheimzinnige schatkist verstoppen..

Wanneer je deze gevonden had, dan kon je hem met je naam en foto naar IVN landelijk mailen en kans maken op een mooie prijs. Zo zou er in het gebied rond de Zweringbeek ook eentje liggen..

Hiernaast zien we de trotse en gelukkige vinder van de schatkist:

Daan Witten

(7 jaar)

uit Enschede

Zijn enthousiaste oma stuurde ons deze foto en mailde de volgende reactie: "Wij vonden het trouwens een erg leuke middag, we hebben samen met onze vier kleinkinderen weer van alles uit het water gehaald en ook dank voor de meneer die met de kindjes bootjes knutselt.."

Het gehele Slootjesdagteam van IVN Enschede feliciteert speurneus Daan van harte met zijn vondst!

Cryptofilippine

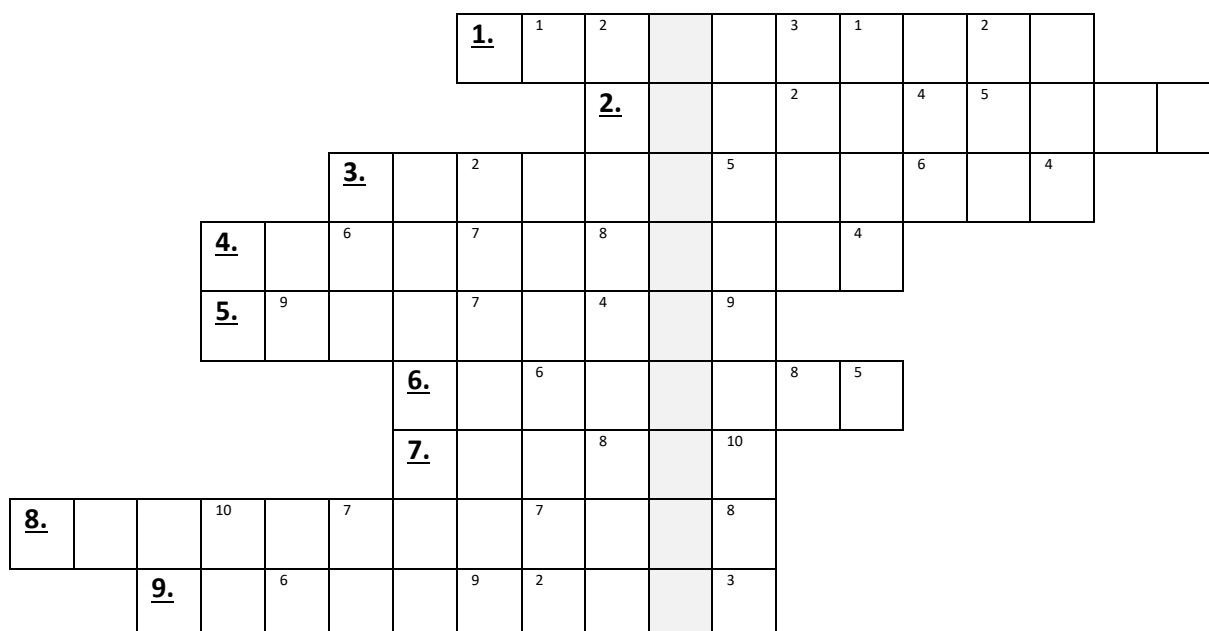
door Nico van Diepen

Deze puzzel bevat woorden die op ons terrein liggen.

Begrippen, activiteiten, waarmee we te maken hebben bij onze werkzaamheden voor IVN. Maar ze zijn wel een beetje cryptisch omschreven.

Bij juiste invulling ontstaat op de grijze kolom de oplossing van de puzzel.

Gelijke cijfertjes in de vakjes duiden op gelijke letters, zoals dat bij filippines gangbaar is.

1. Gebied, waar een insect zich ophoudt.
2. Speelt HSV daar?
3. Daar banjeren we op noren door.
4. Leidraad in vochtige periode.
5. Was vroeger schuingedrukt. Nu effe niet.
6. Niet steeds.
7. Zij heet een nest te zijn.
8. Vader of moeder, die kind in de gaten houdt.
9. Foute splitsing

=====

Lente 2017 in Heemtuin Ledeboerpark

door Yvonne Deinum

Inmiddels is het 21 juni geweest dus is de lente officieel voorbij. Het heeft nauwelijks geregend deze lente en daardoor was ook de waterstand voortdurend laag in de vijvers, de sloten en de Roombeek.

In april was de temperatuur nog aan de lage kant, bijv. op 19 april max. 9,1 graden en in de nacht van 20 april vroom het -4,3 graden, en op 26 april was het max. 11,5 graden en 's nachts nog -3,4 graden. Door de kou kwamen veel planten later in bloei dan normaal. Voor hongerige hommels was er gelukkig altijd wel iets in bloei, o.a. gele dovenetel en veel kievitsbloemen dit jaar. Ondanks de droogte staat de heemtuin er florissant bij en nog mooi fris groen.

Ons team heeft weer veel werk verricht om de heemtuin te onderhouden alsmede de Heemtuindag op 7 mei te organiseren. Van 5 april t/m 3 mei werd het "blote voetenpad" naast de beek aangelegd, met boomstammen, keien en houtsnippers, en de stapstenen in de beek als middelpunt. Het blote voetenpad was meteen al populair bij de kinderen, vooral op warme dagen komen er veel kinderen spelen. Ernaast staat een zitbank zodat de ouders toezicht kunnen houden.

Onkruid-aardappelpannenkoekjes en blote voeten

door Hanneke van Dorp - Heemtuindag 7 mei 2017

foto's Henk Eitink

Elk voorjaar en elke herfst proberen we een middag de aandacht te vestigen op de heemtuin door er wat leuke activiteiten te organiseren. Dat noemen we heemtuindag. Dit jaar hadden we er een datum voor geprikt de vrij vroeg in het voorjaar viel en daarom leek het een goed idee iets met eetbare onkruiden te doen.

Daar hebben we ruimschoots genoeg van en begin mei zijn ze nog vers, sappig en smakelijk.

We hebben ze verwerkt in aardappelpannenkoekjes. (Na dit verslag volgt het recept!) Heerlijk en gemakkelijk te maken, ook met andere smaakmakers dan zevenblad, hondsdrif, look-zonder-look of brandnetels.

Je hebt er wel een goede rasp voor nodig of een ouderwetse keukenmachine met een grof raspje, zoals Ineke ons beschikbaar stelde. De geraspte aardappels moeten niet te 'drassig' worden. Je moet ze dan ook direct verwerken en niet laten staan.

Deze pannenkoekjes vielen zeer in de smaak. Het was ook heel leuk dat er een groepje bezoekers met wat grotere kinderen vroeg om een rondleiding door de heemtuin om de eetbare onkruiden zelf te zien. Er sloot zich nog een journaliste aan, wat ook nog een leuk krantenartikeltje op leverde!

De andere attractie voor deze Heemtuindag was het blote voetenpad, dat in de weken voorafgaand aan de Heemtuindag door de heemtuinmedewerkers is aangelegd.

Het is "bestraat" met boomstammetjes, houtsnippers, grind, zand en veldkeien: een gevarieerde ervaring voor de blote voeten, waarbij je ook nog het beekwater en de modder van de oever of de stapstenen kunt uitproberen, want het pad kruist de Roombeek op de plek waar de stapstenen liggen. Gras om op te lopen is er natuurlijk ook in overvloed.

Vooraf de kinderen hebben tijdens de heemtuinmiddag veel plezier gemaakt op het blote voeten pad. Toen ik het zelf uitprobeerde waren er ook wat kinderen bezig en die waren het met me eens dat houtsnippertjes helemaal niet zo lekker zijn onder je voeten...

Het schijnt er rond een uur of twee behoorlijk druk geweest te zijn, maar zelf heb ik die topdrukte gemist omdat ik net bezig was om nieuw beslag voor de aardappelpannenkoekjes te maken. De bakkers moesten flink doorbakken om alle bestellingen te kunnen leveren.

Verder was de catering weer voortreffelijk met onder andere heerlijke zelfgebakken appeltaart en kwarktaart. Alle gebak ging op! Daarmee zijn onze heemtuindagen tegenwoordig zelfs een bron van inkomsten voor de afdeling, maar dat is niet het doel. De gezelligheid die een originele, wel voorziene kraam met lekkernijen oplevert is veel belangrijker!

Dank zij de vele medewerkers die zich weer volop ingezet hebben was het een heel geslaagde middag!

Recept voor Aardappelpannenkoekjes

Ingrediënten:

- 0,9 kg aardappels, vastkokend geschild
- 1 of 2 uien
- 2 eieren
- bakje crêmemfraiche
- bloem
- peper, zout, olie, (knoflook)
- onkruid zoals: zevenblad, hondsdrif, lookzonderlook, brandnetels, smalle weegbree, daslook, madeliefjes.

Recept:

- Rasp 900g aardappels in de keukenmachine, snijd een ui (of 2) fijn
- Breek 2 eieren en kluts die in een kom.
- Voeg 2 à 3 lepels bloem toe, peper, zout en meng met garde tot vloeiend papje, roer er een paar lepels crême fraiche door.
- Knijp zo veel mogelijk vocht uit de geraspte aardappels, droog ze eventueel extra met keukenpapier en meng ze direct met de gesnipperde ui door het beslagje.
- Voeg vers geknipte (on-)kruiden toe.
- Schep telkens drie bergjes beslag in een ruime koekenpan en druk ze plat.
- Bak deze vervolgens gaar en goudbruin.

De geboorte van de Gidsengids

door Celia Horst

Terwijl ik dit stukje schrijf voor de Gidsengids ligt er een véél ouder exemplaar voor mijn neus. En wel nummer 17, met de datum 6 april 1979. Dat is lang geleden...

Er komt ook een geur van af die me doet denken aan de oude jongensboeken die ik vroeger wel eens bij mijn oma uit de kast pakte om te lezen. Een heerlijke knusse en nostalgische geur... Maar hoe is deze oude Gidsengids nu bij mij terecht gekomen? Daar vertel ik u graag wat meer over.

Afgelopen voorjaar werd de redactie van de Gidsengids uitgenodigd voor een interview voor een radioprogramma van TV Enschede FM, namelijk het programma Natuurlijk Enschede! Daar raakten Jan Oostindië en ik aan de praat over de Gidsengids en hoe die ontstaan was. Als redactielid van de huidige Gidsengids ben je daar natuurlijk nieuwsgierig naar! Later heb ik hem thuis mogen opzoeken om zo meer te weten te komen over de geboorte van de Gidsengids.

Dat was een leuk gesprek waarin ik de volgende dingen te weten kwam.

Het was het jaar 1977, Jan Oostindië rondde samen met nog 27 anderen de IVN Gidsencursus af. Een hele club nieuw opgeleide gidsen!

Jan en mede-cursist Frans Roelofsen namen het initiatief om vervolgens voor deze groep nieuwe gidsen een gidsje te maken. Hierin was ruimte voor verslagen van wandelingen, aankondigingen voor excursies, allerlei informatie over onderwerpen die te maken hadden met natuur en de bescherming ervan. Zo had men een manier gevonden waarop men deze dingen met elkaar kon delen en elkaar op de hoogte kon houden van ontwikkelingen die belangrijk waren voor deze nieuwe gidsen. Een gids voor gidsen dus, vandaar de naam "Gidsengids"!

De eerste oplage bestond uit 28 exemplaren, bedoeld voor de gidsen die net klaar waren met hun opleiding. Maar al gauw werden dat er meer. Ook andere gidsen, die al langer mee liepen, donateurs en leden, en ook het district toonden interesse. Dat zorgde al gauw voor een veel grotere oplage!

Iedere maand (!) werd er druk geschreven, getypt, geknipt (met de schaar) en geplakt (met lijm) om een nieuwe uitgave te kunnen stencilen op de stencilmachine van de Prof. v.d. Leeuwschool.

De kinderen van deze school hielpen dan vervolgens om een en ander in elkaar te nieten en vervolgens stapten er een aantal vrijwilligers van de afdeling op de fiets om de Gidsengids rond te brengen.

Informatie werd overal vandaan gehaald en vaak ook zelf geschreven door de redactie. Illustraties ter ondersteuning of voor de sier werden letterlijk uit andere tijdschriften geknipt en bij de tekst geplakt. Soms werden er ook illustraties gemaakt door mensen uit eigen afdeling of vrienden en kennissenkring.

De Gidsengids viert dit jaar dus (net als ik) haar veertigste verjaardag! En dat vind ik eigenlijk best wel een gedenkwaardig moment.

Het maakt me nieuwsgierig naar hoe ze langzaamaan is geworden tot wat ze nu is. Welke ontwikkelingen ze heeft doorgemaakt en wat er misschien altijd toch hetzelfde is gebleven. Er is sowieso veel veranderd in die veertig jaar...

Ook op het gebied van natuureducatie en hoe we omgaan met het beschermen van de door ons zo gekoesterde natuur.

Ik wil u als lezer dan ook het volgende vragen: heeft u leuke verhalen, herinneringen, foto's of misschien zelfs wel Gidsengidsen uit de tijd dat ik nog een klein meisje was en nog geen weet had van het IVN en de Gidsengids, wilt u ze dan naar mij opsturen? (celia@jfhorst.nl)

Met deze verhalen, foto's en herinneringen willen we dan een bijzondere en extra mooie wintergids maken. Een Gidsengids waarin we achterom zullen kijken naar hoe het vroeger was en herinneringen op mogen halen, maar we willen u ook graag een kijkje gunnen in de redactiekamer van nu. Want wat komt er tegenwoordig bij kijken als er een Gidsengids in de maak is?

Heeft u niet de mogelijkheid dit digitaal aan te leveren, dan hebben we natuurlijk ook de mogelijkheid om zelf dingen in te scannen en kunt u de originele exemplaren terug ontvangen.

Want met zaken die zo lang bewaard zijn gebleven zullen we zuinig omspringen!

Ik zie uit naar uw reactie en ben nu al benieuwd naar de bijzondere uitgave van de Gidsengids die in december door uw brievenbus mag vallen...

Nieuwtjes van landelijk IVN

Samenwerking IVN - KNNV verlengd

De landelijke organisaties van IVN en de KNNV hebben hun lopende samenwerkingsovereenkomst met drie jaar verlengd. Ook de Heimans en Thijsse Stichting heeft zich nu aangesloten bij de samenwerking <http://www.heimansenthijssstichting.nl/> IVN Enschede werkt al samen met KNNV Enschede. Als voorbeeld noemen we de gezamenlijke cursus over mossen. Deze cursus werd begeleid door docent Rudi Zielman, ervaren mossendeskundige.

Vrijwel alle IVN-afdelingen over naar nieuwe site

Inmiddels zijn 158 (*Red. ook IVN Enschede*) van de 170 IVN-afdelingen overgestapt naar de nieuwe IVN website. Een mooie score! De ondersteuning en inhoud van de oude website werd opgeheven per 1 mei.

Landelijke Raad IVN keurt Meerjarenplan IVN2021 goed.

De gezamenlijke visie voor de komende vijf jaar van vereniging én stichting IVN heeft alleen nog de goedkeuring van de Raad van Toezicht van de beroepsorganisatie.

IVN2021 is een strategische visie. Voor 2017 heeft de Landelijke Raad al een jaarplan en begroting voor de vereniging vastgesteld. Komende jaren zal IVN2021 steeds worden geëvalueerd en uitgewerkt naar een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Binnenkort komt de definitieve versie van IVN2021 beschikbaar op de site en voor alle afdelingen.

Notulen Jaarvergadering IVN Enschede - 2 maart 2017

Aanwezig: Jeanette Eisma, Chris Eijkholt, Henk Brinks, Erik Rolevink (EnHoe, gast), Hans Peters, Henk Kaspers, Wim Pauw, Hanneke van Dorp (voorzitter), Frieda Zielman, Dirk Nijenboer (penningmeester), Ineke Muijser, Emmy Hoijer, Henk Eitink, Celia Horst-Geijtenbeek, Ietje Bijvank, Pim Bosman, Truus Maijer, Nico van Diepen, Hans Pelgrim, Tineke Eitink, Lidy Vrijheid (notulist), Peter Baarslag (schuift later aan).

Afwezig met kennisgeving: Lidy Schans, Erika van Oldeneel, Mieke Vlierhaar, Jan Willem Visschers.

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering met de aankondiging dat na afloop van de vergadering de boomkikkerfilm van Erik Rolevink vertoond zal worden.

2. Mededelingen, ingekomen post, vaststellen agenda

We staan stil bij het overlijden van Sjouke van der Zee vorige week. Hij was lange tijd schoolwandelgids, en lid van IVN sinds 2005. We zullen hem missen. We kennen hem vooral als expert van waterdiertjes en paddenstoelen.

3. Verslag Algemene Ledenvergadering 31 maart 2016

Het verslag van de ledenvergadering 2016 kan niet besproken worden, want niemand heeft het verslag bij zich. Het staat in het zomernummer van de Gidsengids 2016. Volgende keer hier naar verwijzen, zodat iedereen het kan opzoeken.

We gaan er van uit dat het Jaarverslag 2016 goedgekeurd wordt.

4. Jaarverslag 2016

Henk Kaspers vraagt zich af waardoor de aantallen van de schoolwandelingen in het Brunink sinds 2011 de helft zijn geworden. Henk Brinks antwoordt dat we in het verleden twee groepen op een ochtend hadden, de laatste jaren maar één.

Chris vraagt of de wandelingen i.s.m het Landschap Overijssel ook een geldelijke bijdrage opleveren voor het IVN. Dat is niet zo. De voorzitter wijst erop dat we dankzij deze activiteiten subsidie krijgen.

Celia geeft aan dat niet alle aantallen deelnemers bekend zijn. Verzoek om na iedere activiteit een kort verslagje met deelnemersaantal door te sturen aan Pim voor het jaarverslag.

Emmy wijst erop dat zorgvuldig met vermelden van overlijden van een lid moet worden omgegaan. Voorstel om een kaartje te sturen naar Else Kruit.

Dirk stelt voor een kaartje te sturen naar Thieme Mulder, die het oudste IVN-lid is.

Dirk geeft aan dat Anja Cousijnsen overgegaan is van snuffellid naar gewoon lid.

Specificatie van het aantal leden is wenselijk:

- 58 leden waarvan 7 via "Amsterdam" (IVN Landelijk)
- 10 huisgenootleden
- 2 ereleden: Leemans en Struik
- 2 snuffelleden
- 11 donateurs

Celia: in verband met privacy liever geen adresgegevens van nieuwe leden meer vermelden in ons jaarverslag. Dit wordt openbaar en komt ook in de Gidsengids. Adressen kunnen separaat worden bijgevoegd net als het financieel verslag.

5a. Financieel jaarverslag 2016

Hans mist wat details in het financieel jaarverslag, zoals het lief en leed potje. Het lief en leed potje valt onder "geschenken". Wil ook graag weten wat een snuffellid is. "Kraamartikelen" moeten ook op de balans.

Tineke wil weten waar schenkingen n.a.v. vrijwillige gidsbeurten terecht komen. Deze zijn terug te vinden onder "vrijwillige bijdragen".

Hans vraagt naar contributie "nader te ontvangen". Gaat om achterstallige betaling, oorzaak onbekend. Na twee jaar wordt men geschraapt, tenzij het probleem bekend is.

Automatische betaling is (nog) niet mogelijk. Landelijk IVN is er mee bezig. Misschien over 2 jaar.

Hans: inkoop kraam 664€, waar is de winst? Hanneke legt uit dat winst niet ons doel is, maar educatie.

Hans: de Gidsengids is een mooi krantje en wordt erg goedkoop gemaakt. Compliment!

Hans: 1000€ huur voor Nivon-gebouw is erg veel. We gebruiken de ruimte relatief te weinig. Hanneke legt uit dat we ook spullen opslaan in het Nivon-gebouw. Gebruik op donderdagavond voor cursussen is ook mogelijk.

Chris: moet de voorraad boeken niet bij de activa? Hanneke geeft aan dat op dit moment weinig overzicht is op de inventaris van de kraam, maar Jan Willem (nieuwe "kraamheer") gaat van af heden de lijst bijhouden.

5b. Begroting 2017

We hebben iets meer uitgegeven dan er binnenkomt. Voorstel van Dirk is de contributie te verhogen naar 20€ met ingang van 2018. Dit is meer in lijn met de 24€ die het Landelijke IVN vraagt. Ook de afdracht naar Amsterdam is intussen verhoogd. Huisgenoten blijven 5€ betalen. Voorstel is aangenomen.

5c. Verslag kascontrolecommissie

De kascontrole is op 9 februari uitgevoerd door Henk Kaspers en Jeanette Eisma. Geen commentaar, decharge verleend.

5d. Verkiezing lid kascontrolecommissie

De nieuwe kascommissie: Henk Kaspers moet eruit na 3 jaar, Jeanette doet volgend jaar de controle met Chris, die dit jaar reserve was. Hans Pelgrim wordt de nieuwe reserve.

6. Samenstelling bestuur

- Lidy Schans treedt af als 2e secretaris. Heeft een attentie van het bestuur ontvangen als dank voor bewezen diensten. Lidy houdt wel de sleutel van het Nivon-gebouw in beheer. Pim heeft er ook één.
- Ineke Muijser treedt af als bestuurslid na vele jaren van dienst en ontvangt ter plekke een mooie bos bloemen en een boek.
- Nico van Diepen volgt Lidy Schans op als 2e secretaris en zal dus samen met Mieke het secretariaat doen. Hanneke blijft voorzitter, hoewel ze dat al veel te lang is. Er is helaas niemand die deze taak van haar kan en wil overnemen. Dirk blijft penningmeester. Pim blijft gewoon bestuurslid.
- Overige functionarissen:
 - Celia en Tineke doen de redactie van de Gidsengids.
 - Celia onderhoudt ook de Facebook-pagina.
 - Ruud en Jan Willem zorgen voor de website
 - De kraam wordt gerund door Jan Willem in samenwerking met Frieda, Mieke en Ineke.
 - Henk Brinks blijft coördinator van de Schoolwandelingen
 - Jeanette is contactpersoon voor de Heemtuin. Haar naam komt ook in het colofon van de Gidsengids.

7. Vooruitblik, w.v.t.t.k.

- Celia probeert via Facebook een andere doelgroep te bereiken. Verzoek is om foto's van excursies en andere activiteiten aan Celia door te sturen.

- De redactie van de Gidsengids is blij dat er steeds meer leden schrijven voor de Gidsengids en hoopt dat we hier mee doorgaan.
- Sloopjesdag (10 juni): er zal een training/ inspiratiemorgen worden aangeboden (13 mei).
- Er zal bij voldoende belangstelling een Natuuroudercursus worden aangeboden door IVN-Enschede. De cursus zal waarschijnlijk op scholen plaatsvinden. We krijgen ondersteuning van de gemeente (Thea Otten).
- De IST-werkgroep is bezig met een project voor leerlingen van de Internationale school. Het project is in een gevorderd stadium en zal in het Engels worden uitgevoerd op Hof Espelo.
- In september zal het jaarlijkse IVN-uitstapje worden georganiseerd door: Truus, Jeanette, Chris, en Ineke. Indien nodig zal iemand van het bestuur ook meedenken.
- Chris en Erika zijn bezig met de natuurgidsencursus in Eibergen. Hun afstudeerproject bestaat o.a uit een bomententoonstelling die op 21 mei (Fête de la Nature) geopend zal worden op Hof Espelo.
- Op 3 mei is er een boomkikkeravond (lezing en excursie) met Landschap Overijssel. Aanmelden verplicht.

8. Rondvraag

- Emmy: Els Holleman heeft een ongeluk gehad en is er ernstig aan toe. Ietje heeft vanuit het lief en leed potje al een kaartje namens IVN verstuurd.
- Emmy (voorzitter KNNV) heeft helaas uit de tweede hand vernomen over de mossencursus die IVN samen met KNNV organiseert. Wim Lengton van het KNNV was op de hoogte.
- Hans wil weten hoe het staat met de werkgroep Publiekswandelingen. Het blijkt dat deze werkgroep niet van de grond gekomen is.
- Hans heeft als suggestie bij te weinig kopij voor de Gidsengids om (in overleg, met toestemming) stukken over te nemen van andere verenigingen. Celia en Tineke laten weten op dit moment zelfs te veel kopij te hebben, dus dit is niet aan de orde.

- Hans is nog maar pas lid en heeft een introductie gemist om kennis te maken met de vereniging.
- Hanneke geeft aan dat dit nog niet goed georganiseerd is.
- Tineke vindt ook dat we nieuwe leden warm moeten verwelkomen. Ze wil dit graag oppakken en ook voor een introductiefolder voor nieuwe leden zorgen. Hans Pelgrim wil hier zelf ook bij helpen. Een idee is om ook aan het eind van publiekswandelingen een foldertje van het IVN uit te delen om zo nieuwe leden te werven.
- Peter bedankt voor de attentie die hij ontving bij zijn 50-jarig huwelijk.

Het toetje:

We hadden een primeur! Erik Rolevink van EnHoe liet ons als eersten de boomkikkerfilm zien die hij i.s.m. IVN heeft laten maken om de boomkikker meer bekendheid te geven. Het was een flitsend propaganda filmpje (8 minuten) waarin alle facetten van de boomkikkerproblematiek te zien waren.

=====

Ineke Muijser treedt af als bestuurslid na vele jaren van dienst en ontvangt van Hanneke een leuk boek en uit handen van Dirk een mooie bos bloemen.

Van de redactie

Fijn dat we weer zoveel mooie bijdragen hebben mogen ontvangen. Dat maakt de Gidsengids steeds veelzijdiger.

Ontvangt u voortaan de gids liever digitaal in plaats van op uw deurmat, geef dit dan door aan de redactie :
celia@jfhorst.nl

Deze uitgave in full colour vindt u binnenkort weer op :
www.ivn.nl/afdeling/enschede.

IVN weetjes, nieuwtjes en foto's vindt u ook op onze Facebook pagina :

<https://www.facebook.com/IVNEnschede/>

*De redactie
wenst u allen een mooie zomer!*

Colofon

Instituut voor Natuureducatie en
Duurzaamheid, afdeling Enschede

De Gidsengids verschijnt 4 keer per jaar.

Website en Facebook :

www.ivn.nl/afdeling/enschede

www.facebook.com/IVNEnschede

Redactie en facebook

* Celia Horst-Geijtenbeek

Burgemeester Stroinkstraat 375

7547 RH Enschede

053-4343648

celia@jfhorst.nl

* Tineke Eitink-Doornhein

Lidmaatschap IVN

Aanmelden en opzeggen via secretariaat

Contributie IVN-leden € 18,50 per jaar

Contributie huisgenootleden € 5,00 per jaar

Minimale bijdrage donateurs is € 12,00.

IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83

t.n.v. IVN Enschede

Opzeggen schriftelijk vóór 1 december

Werkgroepen IVN Enschede:

Werkgroep Schoolwandelingen

Werkgroep Grijs Groen en Gelukkig

Werkgroep Heemtuin

Werkgroep Nieuwe Leden

Werkgroep Vliegbasis Twenthe

Werkgroep IVN kraam

Webbeheerders

* Ruud Sluijter

* Jan Willem Visschers

053-4765535

jwvisschers@gmail.com

Bestuur :

Voorzitter

* Hanneke van Dorp

Wooldrikshoekweg 104

7535 DD Enschede

053-4780392

hanneke_van_dorp@planet.nl

Secretariaat

* 1^e secretaris

Mieke Vlierhaar

Bergweg 27

7524 CT Enschede

053-433 69 90

secretariaatvnnenschede@gmail.com

* 2^e secretaris

Nico van Diepen

Ledenadministratie

* Jan Willem Visschers

Penningmeester

dendirk@home.nl

* Dirk Nijenboer

Van Riebeekstraat 95

7535 ZJ Enschede

053 4311364

Algemeen bestuurslid

whbosman@hetnet.nl

* Pim Bosman

Voortsweg 48

7523 CH Enschede

053-4322965

Kopij graag inleveren voor 1 september a.s.

celia@jfhorst.nl